

Uusi leikkipaikka ja taideteos Joensuun keskustassa Rupimantteri

Kaisa Berry, ympäristötaiteilija, arkkitehti
Berry Creative
kaisa@berrycreative.fi

Maritta Koivisto, päätoimittaja Betoni,
arkkitehti SAFA
maritta.koivisto@betoni.com

Rupimantterin selkäevä ja pyrstö toteutettiin betonista. Sen mustat läikät nousevat kadun tasosta esille puolipallon muotoisina tasapainoiluelementteinä. Rupimantteri-leikkipaikan taiteellinen suunnittelutyö oli Kuntarahoituksen palkinto Joensuun kaupungille Vihreä edelläkävijä 2019 -tunnustuksesta.

"Saimme keväällä 2019 pienen, mutta haastavan tehtävän luoda oivaltava leikkiin soveltuva paikka Joensuun vilkkaalle kävelykadulle", kertoo ympäristötaiteilija, arkkitehti *Kaisa Berry*.

Tila tälle oli pieni ja tarkkaan rajattu. Paikka sijaitsee vilkkaan pyöräreitien varrella, joten leikin alue tuli rajata aidan kaltaisella elementillä pyörätiestä. Arvokas kaupunkiympäristö ja näkymäakselit asettivat omat vaatimuksensa.

Leikkipaikan tai paremminkin leikkiin kannustavan pysähtymispaikan ideaksi ja teemaksi valikoitui harvinainen Joensuun alueella asuva Rupimantteri-lisko. Se tarjosi mielenkiintoisia yksityiskohtia ja oli helposti muovattavissa toiminnalliseksi paikaksi.

Rupimantteri-lisko on Joensuun nimikkolaji, jota tavataan Suomessa vain Ahvenanmaalla ja Itä-Suomessa. Lisko kuuluu pyrstösammakoiden lahkoon ja se kuuluu salamanterien heimo. Rupimantteri on rauhoitettu ja suojeltava laji koko Suomessa.

Rupimantterin selkäevä ja pyrstö toteutettiin betonista tehtaalla valamalla. Sen mustat läikät nousevat kadun tasosta esille puolipallon muotoisina tasapainoiluelementteinä ja silmänä toimii teräksinen kumpu. Hahmo piirtyy kadun pintaan kumiturva-alustasta. Leikkipaikan väritys sovitettiin huolellisesti yhteen arvokkaaseen keskustaympäristön värien kanssa. Rupimantterin selkäevä ja pyrstö muodostavat samalla reunan leikkialueen ja pyörätien välille.

"On hienoa, että lapset pääsevät taas leikkimään turvallisesti kaupungin ytimessä. Rupimantteri on paitsi innostava leikkipaikka, myös julkinen taideteos ja upea jatkumo kaupungin julkisen taiteen ketjuun", Joensuun kaupungin kulttuurijohtaja *Sari Kaasinen* kertoo.

Rupimantteri-leikkipaikka rakennettiin Vihreä edelläkävijä 2019 -tunnustuksena

Rupimantteri-leikkipaikan taiteellinen suunnittelutyö oli Kuntarahoituksen palkinto Joensuun kaupungille Vihreä edelläkävijä 2019 -tunnustuksesta.

Palkinto myönnetään tunnustuksena toimijalle, jonka ympäristöajattelu ja -teot

1 Rupimantteri voi kasvaa jopa 17 sentin pituiseksi. Rupimantterin iho on kyhmyinen, selkä musta tai tummanruskea. Rupimantterin vatsa on keltainen tai oranssi. Selässä ja vatsassa on tummia täpliä.

2 Joensuun keskustaan on kiemurrellut uusi nähtävyys: Rupimantteri kutsuu perheen pienimmät leikkimään uudistuneen torin kupeessa.

3 Avajaisten yhteydessä perheen pienimmät pääsivät tutustumaan leikkipaikkaan Klovni OHOn johdattamana. Taikatemput ja akrobatiaesitys ilahduttivat eloisasta kulttuuritapahtumasta nauttivia joensuulaisia tunnelmallisessa elokuun illassa.

1

Berry Creative

4

inspiroivat ja toimivat esimerkkinä ympäristöystävällisessä rakentamisessa. Useat vihreän sertifikaatin saaneista kohteista ovat kouluja ja päiväkoteja.

Kävelykadun vanha leikkipaikka purettiin toriremontin ja väistötien alta pois jo aiemmin. Alueen palauttaminen leikkipaikaksi oli kaupungin rakennusohjelmassa, joten ajan-kohta suunnittelutyön lahjoitukselle oli hyvä.

– Tavoitteenamme on luoda kokemuksellista ympäristöä taiteen ja muotoilun keinoin. Uskomme, että julkisen tilan merkitys kaupunkilaisten yhteisenä olohuoneena kasvaa ja haluamme olla luomassa arjen oivalluksia, sanoo ympäristötaiteilija ja arkkitehti Kaisa Berry.

– Lahjoituksen ansiosta saimme uniikin leikkipaikan keskelle kaupunkia, kertoo puistosuunnittelija Paula Lamminsalo.

Leikkipaikan taiteellinen suunnittelutyö oli osa Kuntarahoituksen palkintoa tuloksellisista ympäristöteoista. Vuoden vihreän edelläkävijän palkinnolla Kuntarahoitus nostaa esiin toimijoita, jotka ovat asettaneet kunnianhimoisia ympäristötavoitteita ja integroineet ympäristöajattelun kaikkien toimintaansa.

Kaupunginjohtaja Kari Karjalaisen mukaan Joensuussa ympäristö on erottamaton osa päätöksentekoa.

– Joensuulla on kunnianhimoinen tavoite olla hiilineutraali vuonna 2025. Tämä vaatii

konkreettisia toimia. Investoimme rakentamiseen joka tapauksessa, joten miksi emme huomioisi siinä tilatarpeiden lisäksi myös ympäristövaikutuksia? Karjalainen huomauttaa.

Rupimanteri, Joensuu:

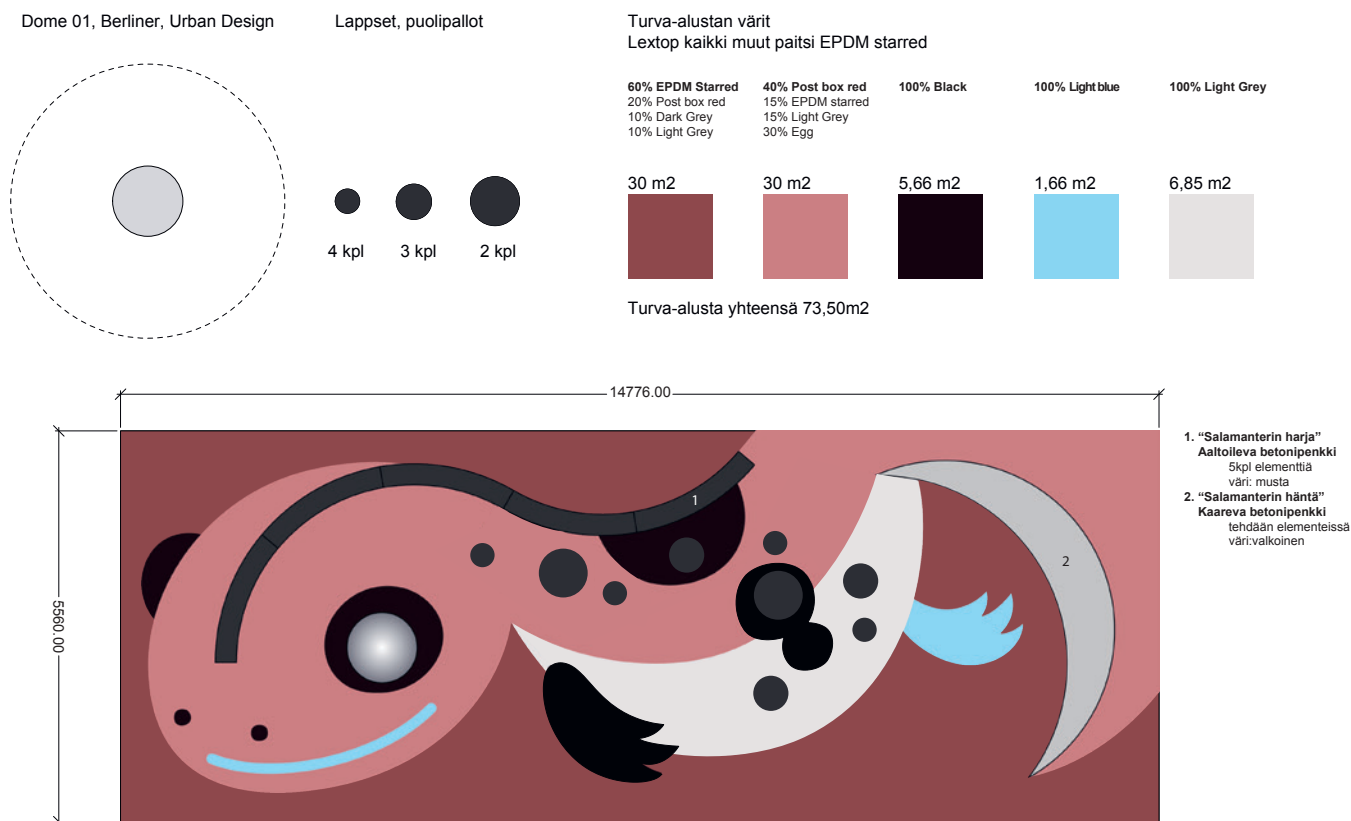
Tilaja: Kuntarahoitus, Soili Helminen / Joensuun kaupunki, Paula Lamminsalo
Toteutus: 2019

Leikkipaikan taidesuunnittelu: Berry Creative
Betonivalut: Vihdin Betoni, Hannu Kaikkonen

4 Kävelykadun vanha leikkipaikka purettiin toriremontin alta.

5 Lapset pääsevät leikkimään turvallisesti kaupungin ytimessä. Rupimanteri on innostava leikkipaikka, samalla myös julkinen taideteos ja upea jatkumo kaupungin julkisen taiteen ketjuun.

6

Rupimanterin pyrstö:

- Betonitukimuuri tehtiin elementteinä tehtaalla. Muuri koostuu kahdesta elementistä. Elementtejä 1 (päätyosat) on 2 kpl ja elementtiä 2 (keskiosat) on 2 kpl. Betonipintojen laatuoluokaksi määriteltiin AA.
- Liikuntasaumat tiivistettiin silikonilla. Muurin yläreunaan tehtiin pyöritykset ($r=10$).

Betoniseos:

- Valkoharmaa kalkkikivi (tai valkoinen dolomiitti) ja valkosementti
- Koevalut ja mallit tarkistettiin tehtaalla.

Pintakäsittely:

- Muurin päälipinnat hiottiin kevyesti ja kiillotettiin.
- Muuri on suojattu värittömällä graffitinsuoja-aineella, Uudenmaan Pintasuojaus Ky.

Rupimanterin selkäevä:

- Betonitukimuuri tehtiin elementteinä tehtaalla. Muuri koostuu kahdesta elementistä. Elementtejä 1 (päätyosat) on 2kpl ja elementtiä 2 (keskiosat) on 3kpl. Betonipintojen laatuoluokaksi määriteltiin AA.
- Liikuntasaumat tiivistettiin silikonilla. Muurin yläreunaan tehtiin kynäpyöritys ($r=10$).

Betoniseos:

- Mustan väribetonimassaan lisättiin valkoisia kiviä, jotka hiottiin esiin muurin pystysuorilla pinnoilla. Mustassa betonimassa käytettiin kiviaineksena mustaa gabroa ja mustaa pigmenttiä. Koevalut ja mallit tarkistettiin tehtaalla.
- 70% Musta gabro, eri seulakoot (0–8 mm)
- 30% Valkoharmaa kalkkikivi, isompi seulakoko (12–16 mm)
- Musta pigmentti 5–6%, Lanxess bayferrox 360
- Harmaa sementti

Pintakäsittely:

- Muurin sivuilla valkoinen kiviaines hiottiin esiin ja sivut kiillottiin.
 - Muurin yläpinta kevythiottiin ja kiillotettiin
- Muuri on suojattu värittömällä graffitinsuoja-aineella, Uudenmaan Pintasuojaus Ky

6 Leikkialueen suunnitelma, materiaalit ja värit.

7 Inspiraationsa kumiturva-alustasta ja betonielementeistä valettu leikkipaikka on saanut Joensuun kaupungin nimikkolajista, Ahvenanmaalla ja Itä-Suomessa tavattavasta Rupimanterista. Rupimanteri-leikkipaikan Kuntarahoituksen toimeksiannosta ja tiiviissä yhteistyössä Joensuun kaupungin kanssa suunnitteli Berry Creative. Kaupungin nimikkolajilta nimensä lainaava Rupimanteri on palkinto Joensuun esimerkillisistä teoista ympäristöystävällisen rakentamisen ja kaupunkisuunnittelun saralla.

7

New playground and work of art in Joensuu Centre – Rupimanteri

Rupimanteri is the Finnish name of the northern crested newt, a species only found in Finland in Åland Islands and the eastern parts of the country. The newt species is protected and belongs to the order of Urodela and the family of salamanders.

The new playground in the centre of the town of Joensuu is located on a busy bicycle route, which made it necessary to separate it from the bicycle road with a fence-like element. The prestigious urban setting and the visual axis defined specific requirements for the location.

The thematic character of the playground was based on the rare newt native of the Joensuu area – *Triturus cristatus*, or Rupimanteri in Finnish. It offered a plethora of exciting details and could be easily shaped into a space for activities.

The crest and tail of the newt were produced as precast concrete units. The black blotches of the newt rise up from the street level as hemispherical balancing elements and a steel dome depicts an eye. The newt's body lies rises from the street surface and a rubber covering designed for playgrounds. The colour scheme of the playground was carefully adapted to the colours of the prestigious setting in the town centre. The newt's crest and tail also form a

boundary between the playground and the bicycle road.

The funding for the artistic design of the Rupimanteri playground was provided by Municipality Finance MiniFin as a prize awarded to the town of Joensuu in the Green Pioneer 2019 competition.

This award is given to an operator whose environmental philosophy and actions inspire and serve as examples of environmentally friendly building. Many of the recipients of the green certificate are schools and day nurseries.

The old playground had been dismantled already before to give way to the market place renovation project and temporary market place.